

F. SCOTT FITZGERALD

KÖSZÖNÖM A TÜZET

Mrs. Hanson, egy negyven év körüli, csinosnak mondható, de kissé már megfáradt asszonyka, fűzőkkel és harisnyatartókkal házalt Chicagóban és környékén. A környék hosszú éveken át Toledo, Lima, Springfield, Columbus, Indianapolis és Fort Wayne városát, illetve a körülöttük levő területeket jelentette, és az a körülmény, hogy a későbbiekben Mrs. Hansonnak sikerült üzleti tevékenységét az Iowa-Kansas-Missouri tengelyre is kiterjesztenie, már komoly előrelépés volt, mert cége eleddig inkább Ohiótól nyugatra ásta be magát mélyebbre.

Chicagótól keletre Mrs. Hanson többé-kevésbé jól ismerte kuncsaftjait, néha el is beszélgetett velük, gyakran meg is kínálta némelyikük egy-egy pohárkával, vagy cigarettával az irodájában, miután az üzlet megkötetett. Ám hamarosan rájött, hogy új körzetében máshogy mennek a dolgok. Nem hogy soha senki sem kérdezte meg, akar-e rágyújtani, hanem inkább az történt, hogy amikor ő kérdezte udvariasan, megengedné-e az illető, hogy rágyújtson, a félig mentegetőző válasz az volt, hogy ő szívesen, de hát az rossz hatással lenne az alkalmazottakra.

– Ó, igen, megértem - válaszolta Mrs. Hanson ilyenkor pironkodva.

Egy-egy cigaretta időnként sokat jelentett neki. Végül is nehéz munkát végzett, és ha rágyújtott, ez azt jelentette, hogy pihenhet és kikapcsolódhat egy kicsit lelkileg. Özvegyasszony volt, rokonok, közeli hozzátartozók nélkül, s így senkinek sem írogathatott esténként, és ha egynél többször ment moziba hetente, akkor már megfájdult a szeme. Úgy hogy közben a cigaretta fontos pont lett életében a nap mint nap ismétlődő hosszú mondatok után.

Az új körzetbe tett első látogatásának utolsó hete Kansas Cityben érte Mrs. Hansont. Augusztus közepe volt, s ő meglehetősen egyedül érezte magát az új üzlettársak között, ezért nagyon megörült, amikor az egyik cég várójában meglátott egy asszonyt, akit ismert Chicagóból. Így hát, még mielőtt bement volna a főnökhöz, leült melléje, hogy elbeszélgessen vele, és érdeklődjék egy kicsit az iránt az úriember iránt, akit történetesen épp látni kívánt.

– Vajon megengedi az úr, hogy rágyújtsak?

– Micsoda? Hogy? Dehogyan engedi! – mondta az ismerős. – Nagy összeggel támogatja a dohányzás elleni kampányt.

– Ó, hát nagyon köszönöm. Igazán hálás vagyok, több mint hálás, hogy szólt.

– Jól teszi, ha itt jól kinyitja a szemét, és figyel - mondta még az ismerős. – Vigyázzon a férfiakkal, különösen az ötvenen felüliekkel. Azokkal, akik soha nem szagoltak puskaport. Azt mondják, hogy akik megjárták a háborút, általában nem bánják, ha valaki rágyújt.

De már rögtön a második alkalommal Mrs. Hanson egy kivételbe botlott. Kedves fiatalembernek tűnt az illető, de úgy meredt arra a cigarettára, amit Mrs. Hanson elővett és megnyomkodott az ujjával, hogy aztán a szájába tegye, hogy inkább lemondott róla és eltette. A jutalma az volt, hogy meghívták vacsorára, mialatt jelentős megrendelést is kapott.

Ezt követően a fiatalember ragaszkodott hozzá, hogy elvigye autómobilján a következő találkozájára. Nem mondhatott nemet, pedig eredetileg az volt a szándéka, hogy előbb beugrik egy szálló vécéjébe a környéken, és lenyom néhány slukkot.

Ez a nap egyébként egyike volt azoknak, amikor valahogy mindenütt várni kellett - mindenki rohant, elkésett. S amikor a kliens végre megérkezett, akkor mindig úgy tűnt, hogy megint egy olyan keménykötésű elkötelezett fickóval lesz dolga, akinek elvei vannak, és nem szereti, ha a másik fél ezekkel nem ért egyet; vagy olyan nővel, aki önszántából vagy nem önszántából, de elkötelezte magát az ilyen férfiak hasonló elvei mellett.

Már a reggeli óta nem tudott rágyújtani, és hirtelen rádöbbedt, hogy emiatt érzett bizonyos elégedetlenséget mindegyik meghívás után, még akkor is, ha üzleti szempontból az még oly sikeresnek volt is mondható.

– Azt hiszem, elég nagyot léptünk előre - adta elő szakszerűen elképzeléseit az árukról. – Persze, ez is csak gumi meg vászon, de mi egészen másképp állunk hozzá. Mindössze arra van szükség, hogy harminc százalékkal növeljük a befektetést a reklámba, és egy éven belül megtérül, sőt...

De miközben ezt mondta, gondolatai másfelé jártak: „Ha legalább egy szál cigit elszívhatnék valahol - járt a fejében. - Akkor még egy divatjamúlt halcsontos fűzöt is el tudnék sózni bárkinek.”

Még volt egy hely, ahová még el kellett mennie, de csak egy jó fél óra múlva. Épp elég ideje volt ahhoz, hogy visszamenjen a szállóba, de mivel nem talált taxit, gyalog ment az utcán, miközben arra gondolt, hogy talán abba kéne hagyni a dohányzást, mert így már egészen szenvedélyének rabjává válik.

Felnézett, a Bazilika előtt állt. Nagyon nagyoknak és magasnak tűnt ez a Bazilika, s ő hirtelen fellelkesült: ha már annyi sok tömjénfüst szállt fel itt

Istenhez a magasba, akkor egy kis cigarettafüst sem árthat neki. Miért ne bocsátaná meg Isten egy fáradt asszonynak, ha elszív egy cigit az előcsarnokban?

Bár nem volt katolikus, a gondolatot sértőnek találta. Vajon csakugyan olyan fontos, hogy rágyújtson, ha az oly sok más embert is érint?

De azért mégis, Isten biztos nem haragszik, gondolta kitartóan. Amikor itt járt a földön, még nem is ismerték a dohányt...

Bement a templomba; az előcsarnok sötét volt. Próbálta megkeresni a gyufát kézitáskájában, de nem találta. Odamegyek az egyik gyertyához, gondolta, és rágyújtok.

A templomhajó sötétjét csak egy fényfolt törte meg a sarokban. A pad-sorok közt elindult a fehér derengés felé, de aztán kiderült, hogy a fény nem is gyertyafény, s egyébként is már kialvó félben volt - egy öreg épp azzal próbálkozott, hogy eloltsa az utolsó mécsest is.

- Ezek fogadalmi felajánlások - mondta. - Éjszakára eloltjuk őket. Minek égjének? Azt hisszük, hogy az emberek is, akik ezeket a fogadalmakat teszik, azt szeretnék, hogy inkább másnap is égjen a mécses, és ne égjék le az éjszaka.

- Értem.

Az öregember az utolsó mécsest is eloltotta. Most már az egész Bazilikában nem világított más, mint fent a magasban a nagycsillár, és a piros szem az Oltáriszentség előtt.

- Viszlát - mondta a sekrestyés.

- Viszlát.

- Biztos imádkozni jött.

- Igen, azért.

Az öreg kiment a sekrestyébe. Mrs. Hansen pedig letérdelt, és csakugyan imádkozni kezdett. Régen imádkozott utoljára. Azt sem tudta, hogy kell és kiért. Ezért mondott egy imát munkaadójáért, aztán a klienseikért Des Moines-ban és Kansas Cityben. Amikor befejezte, feltérdelt. A Szűzanya szobra nézett le rá egy falmélyedésből hat láb magasból.

Nézte a szobrot, de nem gondolt semmire. Aztán felállt, és fáradtan leült az egyik pad sarkába. Azt képzelte, hogy a Szűzanya lejön hozzá a falmélyedésből, mint abban az általa is jól ismert misztériumjátékban, fűzőket és harisnyatartókat árul helyette, és épp úgy elfárad, mint ő. Aztán biztos elszunnyadt néhány percre.

Arra ébredt, hogy történt valami. Lassan rájött, hogy az ismerős szag a levegőben nem tömjénfüst, és hogy fájnak az ujjai. Aztán arra is rájött, hogy a cigaretta, amit az ujjai közt tart, füstöl.

Még túl álmos volt ahhoz, hogy gondolkodjon, de azért jól megszívta a cigarettát, hogy ki ne aludjon. Aztán felnézett a Szűzanyára a félhomályos falmélyedésben.

– Köszönöm a tüzet - mondta.

Úgy érezte, ez nem elég, ezért felállt a padból, és letérdelt. A cigarettafüst fehér szalagban szállt fölfelé a két ujja közül.

– Nagyon szépen köszönöm a tüzet - mondta.

Ortutay Péter fordítása

